

EL – VEDÛD

El-Vedûd; Allah'ü Zülcelâl'in esma-ül hüsnâsından bir ism-i şerifi olup iki mânâyaya gelir. Seven ve sevilen, hakiki sevmeye hakkı olan, sevmeye layık olan, sevgiyi yaratan Cenab-ı Mevlâ'yı sevmek. Diğer bir mânâyaya göre Allah'ın, başta Resul-i Zîşan olmak üzere cümle nebî, resûl ve itaatli müminleri sevmesi.

Seven, sevilen her ikisi de El-Vedûd ism-i şerifinin zuhuratıdır. Allah'ın Vedûd ism-i şerifinin, cümle mükevvenatta tecellisi muhakkaktır. Bununla beraber insanlar üzerindeki sevgi de iki kısma ayrılır.

Birincisi fitrî olup insanın yaratılışında yani fitratında vardır. Canın, malın, evlad-ı iyalin, nefsin ihtiyaçlarının sevilmesi gibi. Bu, insanın yaratılışında vardır. Bu tür sevgi fitrî sevgidir ki hiç emek çekmeden yaratılış icabı cebrî olarak verilmiştir. Gözün görmesi, kulağın duyması vs. gibi.

İkincisi, kesbî olanı ise, çalışarak, sebeplere tevessül edilerek tabiî olandan ileriye geçmektir. Ayet-i kerîmede şöyle buyrulur:

"De ki: eğer babalarınız, oğullarınız, kardeşleriniz, eşleriniz, hısım akrabanız, kazandığınız mallar, kesada uğramasından korktuğunuz ticaret, hoşlandığınız meskenler size Allah'tan, Resulünden ve Allah yolunda cihad etmekten daha sevgili ise, artık Allah emrini getirinceye kadar bekleyin. Allah fasıklar topluluğunu hidayete erdirmez."¹

Gaye, muhabbetullahı vasıl olmaktır. Bu da kolayca, bedavadan elde edilmez, sebeplere yapışmak gerekir. Muhabbetullahı erişmek için başta din, Kuran, Peygamberimiz (s.a.v) ve sünnet-i seniyyesini, cümle peygamberleri, Hakk dostlarını, ibadet-i taati sevmek, amel-i salih, tevekkül, teslim, ilm-i ilâhî gibi Rabb'ül âlemin'in muhabbetine götüren daha pek çok şeylerin sevgisine, ilgisine kavuşmak için gayret lazım. Kesbî dediğimiz hakiki sevginin kazanma yollarını Rabbimiz Kur'an-ı Kerim'de bildiriyor:

"Sizin dostunuz ancak Allah'tır, Resulüdür, iman edenlerdir; onlar ki Allah'ın emirlerine boyun eğerek namazı kılar, zekâtı verirler."²

"İman edip de iyi davranışlarda bulunanlara gelince, onlar için çok merhametli olan Allah (gönüllerde) bir sevgi yaratacaktır."³

Her şeyde olduğu gibi sevip sevilme de kuru lafla olmaz, ispat ister, bu da yukarıda geçen ayetlerde belirtildiği gibi fiiliyatta belli olur. Esasında sevgi bir kalp ameli ise de kalpteki sevginin alameti kişinin fiiliyatına, amellerine akseder.

Başta sağlam bir iman, ondan sonra O Yüce Mevlâ'nın sevip değer verdiği şeyleri yüce tutup değer vermek, nefsin zor gelen durumlarda dahi yılmadan her zorluğu Rabbinin rızasını ve muhabbetini kazanma uğrunda göğüslemek, sıkıntıda, ferahta saygılı ve edepli olup hukukullahı gözetmek sevilmenin temel şartları olsa gerek. Sevgiyi kazanmadan veya cüz'î bir sevgi ile de imanından dolayı insan salih amel işleyebilir, hukukullahı riayet edebilir. Cennet sevdası veya cehennem korkusu ile emirlere riayet, yasaklardan ictinab edebilir. Bu durumdaki kulun, her ne kadar nar-ı cehennemden kurtulup cennetlere vasıl olsa da o hakiki sevgiden mahrum olacağını yine Efendimiz (s.a.v)'in nurlu beyanlarından anlıyoruz. Bir Arabî geliyor, "Ya Resulallah, kıyamet ne zaman?" diyor. Efendimiz (s.a.v) "Ahiret için ne hazırladın?" deyince o Arabî cevaben, "Allah'ın ve Resulü'nün sevgisinden başka bir şeyim yok" cevabını veriyor, bunun üzerine Efendimiz (s.a.v), "Sen sevdiğin kimse ile berabersin" buyuruyor. Bu müjdeyi duyan sahabe-i kiram pek çok seviniyor ve Rabb'ül âlemin'e şükrediyorlar.⁴ "(Resulüm) de ki: Eğer Allah'ı seviyorsanız bana uyunuz ki, Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın. Allah son derece bağışlayıcı ve esirgeyicidir."⁵

Sevmenin, sevilmenin yolu ayette işaret edildiği gibi Resulullah'a tâbi olmakla başlıyor ve bu minval üzere devam ediyor.

¹ Tevbe:24

² Maide:55

³ Meryem:96

⁴ Musahabe 1, Sf.31, Mahmud Sami Ramazanoğlu

⁵ Âl-i İmran:31

Sevmeden tâbi olunamayacağı gibi, tâbi olmadan da hiçbir yere varılamayacağı muhakkaktır. **Muhabbet** ve **ihlâs**, amelin adeta **ruhu** gibidir. Cesedin içerisindeki ruhun önemi ne ise kalbdeki ilâhî sevginin yeri de o nisbette değerlidir. Muhabbetle yapılan az bir amel, muhabbetsiz yapılan çok amelden daha kıymetlidir. Evet, iman-ı billâh, marifetullah, muhabbetullah kulluğun özüdür.

Sevmek ne demektir? Seven nasıl olur?

Her mevzuda olduğu gibi bu mevzuda da Efendimiz (s.a.v) en güzel muhabbet örneği olup, sevmenin ne demek olduğunu ve sevgiyi kazanma yollarını ibret dolu hayatında bize sergilemiş. Resul-ü Zîşan'ın, sevgilisi uğruna ne çilelere katlanmış olduğu meydandadır. O, en ızdıraplı durumlarda dahi "Ya Rab! Sen benden razı ol, o bana yeter"⁶ deyip aşılmaz zorlukları sevgilisinin uğruna aşmayı cana minnet bilmiş. Mevlâ da O'nu "Habibim" ünvanı ile taltif etmiş. Evet, O sadık dost, vefa insanı her hali ile Rabbinin muhabbetini üzerine çekmiş, sevgi sergilemiş. Muhabbetullahı götüren her ameli adeta sevgi merdiveni gibi değerlendirmiş. Her sıkıntıyı, her sevinci, her ameli kısacası hayatında karşılaştığı her şeyi o merdivenin basamakları olarak değerlendirip o basamaklarla zirvelere ulaşmış. Mevlâ da O'nu "(Ey Resulüm) Şüphesiz sen yüce bir ahlâk üzeresin"⁷ buyurarak övmüş. Kendisine uyulacak en güzel örnek (üsve-i hasene, Ahzab suresi'nde) olarak Kur'an-ı Kerîm'de âlemlere takdim etmiş. Mevlâ bizzat kendisi O'na özel ismi ile hitap etmemiş. Hep Resulüm! ey Nebî! gibi taltif edici vasıflar ile hitap etmiş. Müminlerin de O'nu, birbirlerine hitap ettikleri gibi çağrılarını yasaklamış. Üstelik bunu yapanların amellerinin bilmeden boşa gideceğini bildirmiş. (Bkz. Hucurat:2, Nur:63) ve Ahzab:56'da "Şüphesiz ki Allah ve melekleri peygambere çokça salât ederler. Ey müminler! Siz de O'na salâvat getirin ve tam bir teslimiyetle selam verin" emrini ilan etmiş. Böylece müstesna bir dost, sevgili, değerli Nur'ul Seyyid'ül Enam'ın şanını ilan etmiştir.

Diğer peygamberlerin de rablerine karşı muhabbetlerinin ne denli çok olduğunu yine Kur'an-ı Azimüşşan ve Efendimiz'in nurlu beyanlarından öğreniyoruz.

İbrahim (a.s), dostu, Mevlâ'sı uğruna yani O'na saygısı, O'nu başkalarına tanıtmaya uğruna canını ateşe atacak kadar yiğit ve Rabbinin emri ile hanımını, yavrusunu bulunduğu memleketten bin kilometre uzakta ıssız bir çöle bırakıp dönecek kadar teslimiyet ehli. Evladını Rabbi'nin muradı üzerine kurban edecek kadar sadakat sembolü. Mevlâ'sı "Halilim (dostum)" diyor O'na. O da bu dostluğu hak etmiş.

Eyyüb (a.s)'ı Allah (c.c) Kur'an-ı Kerîm'inde övüyor, sevgisini kazandığını sena ederek yâd ediyor. Bu övgü, bu sevgi kolay mı kazanıldı?

Eyyüb (a.s)'ı on sekiz sene imtihana tâbi tutuyor ve Hz. Eyyüb, imtihandan yüz akı ile çıkıyor. Önce on, bir rivayete göre de on iki evladının hepsi birden ölüyor ve O "Ya Rab! Veren de Sensin, alan da Sen. Bana bir emanet olarak vermiştin. Diledin verdin, yine diledin aldın" diyerek saygıda kusur etmiyor. Malına zarar geliyor yine tam bir teslimiyet içerisinde "Malik-ül Mülk olan Rabbim! Mülk senin, diler verir, diler alırsın" diyor. Bedenine hastalık arız oluyor fakat yine hiç mi hiç itiraz ve şikâyet etmiyor. Derken rahatsızlık imanının merkezi olan kalbine ve zikrin merkezi olan diline sirayet ediyor.

"Eyyub'u da (an) Hani Rabbine: "Başıma bu dert geldi. Sen merhametlilerin en merhametlisin" diye niyaz etmişti."⁸

Yani diyordu ki: "Ya Rab! Zarar bana, kalbime, dilime dokundu. Ben Sen'siz edemem, bana benden merhametli olan Allah'ım, Sen'in bana merhametin kadar ben kendime merhamet edemem. Hâlimi Sen'in rahmetine havale ediyorum." Ne büyük nezaket içinde teslimiyet ve muhabbet sergiliyor, Allah tarafından övülmeyi hak ediyor.

Şu bir gerçek ki; sevmek, imtihanlardan geçip ispatlanmak ister ki; karşılığında sevilen olsun. Ashab-ı Kirâm'a baktığımızda onların da nasıl sevgi sergilediklerini görüyoruz. "Resulullah'ın ayağına bir diken batmaktansa benim boynumu kılıç uçursun, benim için daha evlâdır" diyen sahabinin kâbına varılmaz muhabbet örneği. Hz. Ömer'in (r.a) Peygamber'in (s.a.v) hanımlarına kırıldığı haberini duyunca, Resulullah'ın huzuruna gelip, Peygamber'in hanımlarından biri olan kızı Hafsa için "Ya Resulullah! Söyle, eğer

⁶ Taif'te taşlandıktan sonra yaptığı duadan bir bölüm

⁷ Kalem:4

⁸ Enbiya:83

kızım Hafsa seni üzdü ise şu kılıcımla boynunu uçurayım” diyecek kadar sevgisini izhar etmesi.

Yine Ensar’dan biri kubbeli, yüksekçe bir ev yapmıştı. Peygamberimiz o evin önünden geçerken, o evi görüp kime ait olduğunu yanındakilerden öğrendiği bu sahabesine birkaç gün sonra rastlayınca ondan yüz çevirdi. Bu duruma çok üzülen sahabe, Peygamber’in kendisinden niçin yüz çevirdiğini meclisteki diğer sahabilere sordu. Onlar dediler ki: “Hz. Peygamber bir gün gezmek için dışarıya çıkmıştı, yolda senin yaptığın kubbeli evi görünce “Bu nedir?” diye sordu, biz de söyledik.” Bunu duyan Ensarî hemen gitti, evi yerle bir etti, hatta izini bile bırakmadı, ancak bunu Peygamber’e bildirmede.

Aşk ve muhabbetin en yüce derecesinde olduklarından dolayıdır ki; sahabe-i kiram Peygamber’in mübarek çehresinde gördüğü memnuniyetsizlik veya neşesizliğe dahi tahammül edemiyorlardı. O sahabe evini yıkıyor da arkasından övünerek “işte Peygamber’i memnun etmek için böyle yaptım” bile demiyor. Aksine Resulullah tesadüfen oradan geçerken durumu öğreniyor.⁹

Onlar yurtlarını, yuvalarını terk etmişler, zahiren zenginken fakr-u zarurete düşmüşler, kâfirlerin akıl almaz zulümlerine maruz kalmışlar. Bütün bu zor şartlara rağmen gönüllerindeki sevgi, saygı ummanı eksilmemiş, artmış. Adeta sevgi yudumlamış, sevgi soluklamışlar.

Bütün bu örneklerin ışığında şöyle bir kendimizi, ruhumuzu, kalbimizi kontrol edelim. Daha önce de değinildiği gibi kuru kuruya, lafla sevginin asılsız olduğu meydanda. Ne ölçüde bir sevgiye sahibiz? Sevenler kervanını gıyaben tanımaya çalıştık. Sevdikleri uğruna nasıl candan, maldan, evlad-ı ıyalden, nefsi hazlardan geçmişler. Böyle yapmazsak kendimizi aldatmış oluruz.

Mecazî aşklarda bile seven sevdiğine kavuşma uğruna ne fedakârlıklara katlanıyor. Sevgilisi uğruna intihar edenler bile olabiliyor. Bekası, kıymeti olmayan sevgi uğruna bile böyle fedakârlıklara katlanılır, hep onu anmak, hep onu memnun etmekle sevgi belli edilir, hatta sevgili uğruna en aziz ana babanın hatırı hiçe sayılırsa, onları kırma pahasına bile olsa sevgili ön plana alınırsa düşünmek gerekir ki; hakiki sevgi, muhabbetullah, muhabbet-i kelâmullah, muhabbet-i Resulullah acaba fedakârlık etmeden, çalışıp çabalamadan ele geçer mi?

Leyla ile Mecnun’un hikâyesinde Mecnun, Leyla’ya âşık olmuş, aşk o kadar ileri gitmiş ki, her şeyi Leyla diye sevmiş. Derler ki: Bir gün Mecnun uyuz bir köpeği öyle seviyormuş ki görenler hayretle: “Şu uyuz köpeğin nesini seviyorsun?” demişler. O da bir ah etmiş: “Bu köpek Leyla’mın köyünün köpeği, nasıl sevmem?” demiş.

Leyla bir semboldür. Sevilmesi icab eden şeyin sembolüdür. Mecnun da sevenin sembolüdür. Öyleyse bizlerin de birer mecnun olmamız lazım.

Nasıl? Kimin?

Rabbimizin Mecnun’u. Bizim Leyla’mız Mevlâ’mızdır. Mevlâ’ya ulaştıracak her şeyi O’na kavuşturacak bir araç olarak görüp değerlendirmeliyiz. Mevlâ’mızın değer verdiği her şeyi O’nun hatırına, O değer vermiş diye sevmeli ve sahip çıkmalıyız ki; Mevlâ’mız Vedûd ism-i şerifinin tecelliyatına bizleri de mazhar eylesin inşallah.

“...O onları sever, onlar da O’nu severler...”¹⁰

⁹ Fezail-i Amal, M. Zekeriya Kandehevî

¹⁰ Maide:54